

ΚΟΚΚΙΝΗ ΚΛΩΣΤΗ...

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἀφιερωμένο στο συγγραφέα
τῆς «Ἐρσης».

κεῖνες τὶς μέρες ὁ Μίλτος ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος. Ἡ ἄνοιξη εἶχε κρούσει τὴ θύρα τῆς καρδιάς του μὲ τὰ ρόδινα δάχτυλά της. Στὴν ἀβλὴ τοῦ σπιτιοῦ του φουντώσανε οἱ γαλάζιοι κρίνοι, τὰ πελαργόνια, οἱ μαργαρίτες. Καὶ στὴ θολωτὴ μπασιὰ ἓνα ζευγάρι χιλιδόνια χτίζανε τὴ φωλιά τους. Μὰ εἶχε κι' ἓναν ἄλλο λόγο νὰ εἶναι χαρούμενος ὁ νέος ποιητής. Τὸ βιβλίο πὸν παράγειλε στὴν Ἀθήνα ἦρθε, καινούργιο, μὲ τὸ κίτρινο ξώφυλλό του; βγάζοντας ἀκόμη τὴν ὑποβλητικὴ μυρωδιὰ τοῦ τυπογραφικοῦ μελανιοῦ. Καὶ τὸ βιβλίο ἦταν οἱ «Stances» τοῦ Ζὰν Μωρεάς. ὦ, πῶς τὰ λαχταροῦσε τὰ κοσμοξακουσμένα ἐκεῖνα τραγούδια ὁ Μίλτος! Ἀπὸ κάποιες μεταφράσεις πὸν εἶχε διαβάσει σὲ περιοδικὰ ἔνοιωθε πῶς θὰ ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς εὐτυχίες του, πῶς θὰ τοῦ ἄνοιγαν καινούργιους ὁρίζοντες στὴ σκέψη καὶ θὰ τοῦ λούζανε τὴν ψυχὴ μέσα σὲ φῶς νέο, σὲ φῶς τῆς μεγάλης Τέχνης. Τρεῖς μέρες τώρα χαιρότανε τὴ λυρική του χαρὰ. Ἀποκάλυψη γι' αὐτὸν οἱ «Στροφές». Μὲ κείνο τὸ βιβλίο κοιμώτανε, μὲ κείνο ξυπνοῦσε. Κι' ὅταν τραβηγμένος μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀντάρα τῆς ζωῆς καὶ τὴν πέζουρα της, σὲ κάποια παράμερη γωνιά, κουδού-

νίξε ἄργα κι' ἐπίσημα τοὺς ἀσημένιους στίχους, ἔνοιωθε τὸ πνεῦμα του νὰ φτερώνη, ν' ἀνεβαίνη τὴ φωτερὴ σκάλα τῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς ἀλήθειας.

Σὲ κάποια παράμερη γωνιά... Ἐπαιρνε τὸ βιβλίον κάτου ἀπὸ τὴ μασκάλι του καὶ τραβοῦσε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, σὲ καμμιὰ βουνοπλαγιά, σὲ κανένα ἐρημοκλήσι ἢ σὲ κάποιαν ἀκρογιαλιά πού νὰ μὴν εἶναι πάρεξ αὐτὸς καὶ τ' ὄνειρό του... Στὴ μικρὴ ἐπαρχία πού ζοῦσε, τέτοια καμώματα δὲν τὰ βλέπουν μὲ καλὸ μάτι. Ἀντίθετα ἀπ' ὅ τι θὰ περιέμενε κανεὶς, οἱ ἄνθρωποι εἶναι πιὸ πεζοὶ ἀπὸ τοὺς πρωτευουσιάνους, στενοκέφαλοι. Ὁ νέος ποιητὴς, φτωχοπαῖδι, γήρας γυιός, «ἔχανε ἄδικα τὸν καιρὸ του». Αὐτὸ ἦταν τὸ μοτίβον πού ἄκουγε συχνά, γύρω στ' αὐτιά του, σὰ βούϊσμα σφήκας. «Χάνω τὸν καιρὸ μου! Σάμπως αἱ ἄλλοι τότε βάζουν στὸ σακκί» συλλογιζόταν ὁ Μίλτος καὶ χαμογελοῦσε. Καμμιὰ φορὰ τὰ πειράγματα ἦταν πιὸ ἀπότομα. Κάποτε μάλιστα ὁ κύριος Μένταυλος (παλιὸς δικηγόρος, ἀναγνωρισμένος ρήτορας τῆς 25ης Μαρτίου καὶ ἐπικηδεὶς ἐγκωμιαστῆς κάθε συμπολίτη πού ἀνεπαύετο εἰς Κύριον) οὔρασε ἀντικρὺ του, στὸν ἐξοχικὸ δρόμο, ἔκανε μιὰ Παρασχηκὴ χειρονομία καὶ εἶπε μὲ τὴ βροντερὴ του φωνή:

Τὰ ἔξοχα τὰ πνεύματα φιλοῦν τὴν ἐρημίαν

Καὶ φεύγουν τὴν μετὰ κοινῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν!

Οἱ ἄλλοι, σοβαροὶ νοικοκυραῖοι πού τὸν συντρόφευαν, κούνησαν θλιβερὰ τὸ κεφάλι. Ὁ γέρο δικηγόρος δὲν τότε χώνευε κιόλας, γιατί ἦτανε, λέει, μαλλιάρός. Μερικὰ ποιήματα τοῦ Μίλτου ἦταν δυσάρεστα ξαφνιάσματα γιὰ τοὺς γραμματισμένους τοῦ τόπου. «Κρῖμα στὸ παιδί καὶ κρῖμα στὴ γλῶσσα!» εἶχε πεῖ κι' ὁ Γυμνασιάρχης. «Ἐν τούτοις ὑπῆρξεν ἐπιμελὴς μαθητῆς». «— Καὶ νὰ σκεφθῆ κανεὶς ὅτι σπουδάζει φιλολογίαν!» πρόσθεσε ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν «γηραιὸς γλωσσαμύντωρ» καὶ αὐτὸς...

Ἕνας τέτοιος ἀέρας φυσοῦσε πάντα γύρω ἀπὸ τὸ Μίλτο. Μὰ οὔτε τὸ λογάριζε. Αὐτὸς ἀνάπνεε καλύτερα τὸ χλιαρὸ ἀεράκι τῆς ἀνοιξῆς, χαιρότανε τὰ θάματα τῆς Φύσης καὶ

στην καρδιά του κελαιδοῦσαν οἱ στίχοι σὰ νειοφτέρουγοι κορυδαλοί. Καὶ καθὼς πάει τώρα, μὲ τὸ κίτρινο βιβλίο κάτου ἀπὸ τὴ μασκάλη, σ' αὐτὸ τ' Ἀπριλιάτικο ἀπόγιομα, δὲ συλλογιέται παρὰ ρυθμούς καὶ ρίμες.

Διάβηκε τὸ πλακόστρωτο στενὸ καλντιρίμι, πέρασε κάτω ἀπὸ τὴ βενετσάνικη καμάρα, βγήκε ἔξω ἀπὸ τὸ παλιὸ κάστρο πὸν τὰ θέμελά του βρέχονται ἀπὸ τὸ κῦμα τοῦ Ἀργολικοῦ. Παιγνίδιζε ἡ θάλασσα κάτου ἀπὸ τὸ θριαμβευτικὸν Ἡλιο, πὸν κατέβαινε ἀργά, σὰν ἀρχάγγελος μὲ τὴ φλογερὴ του ἀσπίδα. Οἱ ἀφροὶ κρινάκια ἀνοιξιάτικα στὰ τρεμουλιαστά νερά... Κάποια βαρκούλα πέρα, κάποιο πανὶ караβιού. Ἀπαλές οἱ καμπύλες τῶν βουνῶν, εὐτυχισμὸς γιὰ τὰ μάτια...

Ἐνα στενὸ δρομάκι γράφεται στὴ ρίζα τοῦ κάστρου, τριάντα μέτρα κάτου ἀπὸ τὶς ντάπιες τοῦ Ἴτς - Καλέ, δέκα ἀπάνου ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἀνάμεσα ἀπ' τοὺς βράχους περνάει τὸ δρομάκι, ἀνηφορίζει. Στὴν ἀπότομη πλαγιά φωντώσανε πιά τ' ἀγριοσέλινα, σμαραγδοπράσινα, θραϊφερά. Πιὸ ἀπάνω, μέσα στὶς στουρναρόπετρες, ξεπετιοῦνται οἱ ἀγέραστες φραγκοσυνκιές, τ' ἀνυπόταχτα παιδιὰ τῆς Φύσης. Καὶ κάπου - κάπου, ἀνάμεσα στὶς οσισμαῖδες τῶν βράχων, τοῦφες - τουφίτσες οἱ ἀγριοβιολέττες, κροκάτες, σκεπάζοντας τώρα μὲ τὴν εὐωδιά τους τὴ μυρουδιά τοῦ φυκιοῦ καὶ τῆς ἀρμυρήθρας.

Μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ χαριτωμένον τόπο πάει ὁ νέος ποιητής. Ἄλλες ψυχές δὲν εἶναι τριγύρω του, παρέξ ἐκεῖνες τῶν πουλιῶν πὸν σηκώνονται ἄξαφνα ἀπὸ τὰ θάμνα καὶ φτερουγοῦν ψηλότερα, σέρνοντας στὸ γαλάζιο φόντο τ' οὐρανοῦ τὴ γραμμὴ τοῦ κελαιδισμού τους... Σὲ μιὰ στιγμή, ἐκεῖ πὸν στρῆβει ἀπότομα ἡ κορδέλλα τοῦ δρομάκου, ὁ Μίλτος, ἄκουσε μιὰν ἀνθρώπινη λαλιά, ἕνα χαμηλόφωνο ψαλμὸ. Γνώρισε τὴ φωνή. Ἦταν ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος. Κάμποσα μέτρα κάτου, ἀγνάντια στὴ θάλασσα, καθότανε σ' ἕνα βραχάκι καὶ ψάρευε μὲ τὸ καλάμι. Μὲ τὸ γῦρο τοῦ καπέλλου του κατεβασμένο, μὲ τὸ κεφάλι τεντωμένο μπροστά, μὲ τὸ κόκκινο γενάκι του πὸν ξεχώριζε σὰ μοῦσι τράγου, ὁ Βαγ-

γέλης ὁ Τέρμενος, ὁ μισοπάλαβος, ἐψάρευε κι' ἐψέλινε. « Πάντα τὸ ἴδιο τροπάρι, σκέφτηκε ὁ Μίλτος, τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Φοίκη! » Μισοπάλαβος ἦταν ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος ὁ « Βαγγελάκης », ἢ ὀλότελα τρελλός; Ποιὸς μποροῦσε νὰν τὸ βεβαιώσῃ; Τὸ σοιλοῦπι του ἦταν ξεχωριστὸ στὸν τόπο. Μοναχογυιὸς, καλῆς φαμελιᾶς. Ὁ πατέρας του, χτηματίας ἀπὸ τοὺς πρώτους, τ' ὄχε μιράζι πού ἓνα παιδὶ τοῦστελε ὁ Θεὸς κι' ἐκείνο βγῆκε σημαδεμένο. Γιατὶ δὲν ἦταν μόνο ἐπιληπτικός ὁ Βαγγέλης. Τὸ μυαλό του κρεμότανε ἀνάμεσα τῆς λογικῆς καὶ τῆς τρέλλας. Ἀπὸ κάμποσον καιρὸ τώρα πλήθαιναν οἱ κακές του ὄρες καὶ τὸ πρόσωπό του ἐπαιρνε τότε μιὰν ἔκφραση διαβολικιά. Τὰ μάτια του σπίνιζαν κι' ἔτρεμε τ' ἀπάνω του χεῖλος, σὰν τοῦ σκύλου πού κερμάρι. Ἡ κακία πιδοῦσε ἀπ' ὄλο τὸ μισροῦ ἐκεῖνο κορμί, λιγάκι καμπούρικο, ἀρρωστιάρικο. Καὶ δάγκωνε μὲ τὸ λόγο ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος. Εἶχε μιὰ τέχνη νὰ μαθαίνη ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ τόπου, τὰ σκανταλάκια, τοὺς ἔρωτες τῶν κοριτσιῶν, τὰ παραπατήματα τῶν παντρεμένων, τὶς στραβοτιμονιές τῶν δημοσίων ἀρχῶν. Λιγάκι νὰ τὸν ἀγγίξες, ἢ καὶ καθόλου, ἔδειχνε τὰ δόντια. Ἡ μοχθηρία του πετοῦσε φαρμακερὴ τὴ γλῶσσα, μ' ἓνα σφόλι, μ' ἓνα σιγάκι, μὲ μιὰ παροιμία πού σύντριβε σὰ μυλόπετρα. « Σημαδεμένος ἀνθρώπος, λέγανε, τί νὰ σοῦ κάνῃ; ξεθυμαίνει... ». Κι' ἀληθινά, ἤξερε τὸ βάσανό του ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος. Κάθε φορὰ πού τὸν ἐπιανε ὁ σεληνιασμὸς σὲ κανένα δημόσιο μέρος καὶ σπάραζε κίτου, ὅταν ξαναρχότανε στὸν ἑαυτό του κι' ἔβλεπε γύρω του κόσμο νὰ τὸν κοιτάξῃ, τὰ ζωώδικα μάτια του τετῶνονταν διάπλατα, καὶ νόμιζε κανεὶς πὼς οἱ ἀφροὶ πού βγαίνανε ἀπὸ τὸ στόμα του ἦταν ἀφροὶ μίλους. Κάθε φορὰ σηκωνότανε πιὸ κακός· τὸ μυαλό του θόλωνε πότερο. « Σίγουρα τραβάει στὴν τρέλλα... ». Τότε ἔγραφε ἀνώνυμα καὶ τὰ σκόρπιζε μὲ σατανικὴ χαρά. Ἄντρες, πατεράδες, ἀδέρφια λαβαίνανε γράμματα τρομερὰ πού κουρέλιαζαν τὴν οικογενειακὴ τους γαλήνη. Σὲ καθένα ὁ Τέρμενος ἄλλαζε τὸ γράψιμό του· γιατί στὴν καλλιγραφία ἦτανε μάinna: Ὁρθή γραφή, λοξή, καμπύλη, βυζαντινὴ, γοτθικὴ,

ὅ,τι ἤθελες. Κι' εἶχε μιὰ κατατσωσύνη νὰν τὰ σκορπίζη τ' ἀνώνυμα ὁ Βαγγελῆς! Μὲς ἀπὸ τὴ σκισμάδα τοῦ γραμματοκιβώτιου, κάτου ἀπὸ τὶς πόρτες, ἀπὸ τὶς γρίλλιες τῶν παραθυριῶν τ' ἀμολοῦσε σὰ φίδια, τ'ἀστελνε νὰ χύσουν τὸ φαρμάκι τους. Γιατὶ τὶς πιότερες φορὲς ὁ Τέρμενος στήριζε σὲ κάποια βάση τὴν καταγγελία του, φουσκώνοντας βέβαια τὴν ἀλήθεια. «Δημόσιος κίνδυνος!» λέγανε μέσα τους οἱ συντοπιῆτες του. Ὅλοι καταλαβαίνανε πὼς αὐτὸς ἦταν ὁ συντάκτης. Μὰ κανένας δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν καταγγεῖλη, γιατί φοβόντουσαν τὸ σκάνταλο... Τὰ κορίτσια εἶχαν πάφει πιά νὰ τὸν πειράζουν. Καμμιά δὲν τοῦλεγε τώρα: «— Σ' ἀρέσω, Βαγγελάκη; Μὲ παίρνεις;» Ποῦ ὁ καιρὸς ποὺ τὰ κορίτσια γλεντούσανε μὲ τὸν ἐρωτιάρη μισοπάλαβο, σὰν περνοῦσε τὶς γειτονιές, κορδωμένος, μὲ γκρενὰ γραβάτα καὶ κόκκινο γαρούφαλλο στὸ πέτο! Μιά φορὰ μάλιστα εἶχε σκαρώσει κάτι παράξενο ποὺ γέλασαν καὶ οἱ πικραμένοι: Πῆρε ἓνα χαρτόνι, τῶκοψε σὲ σχῆμα κύκλου καὶ χάραξε ἀπάνου ἐφτὰ κανονικοὺς τομεῖς, ὅπως κάνουμε στὴ βασιλόπηττα. Κάθε τομέα τὸν ἐφοδράρισε μὲ πανί, ζεφυράκι, διαφορετικοῦ χρώματος. Κόκκινο, πράσινο, μπλὲ κλπ. Θυμήθηκε τάχα τὸν ἐφτὰχρωμο κύκλο τοῦ Νεύτωνος στὸ γνωστὸ πείραμα τῆς Ὀπτικῆς; Ποιὸς ξέρει... Ὑστερα, ἀνοιξε μιὰ τρυπίτσα στὸ κέντρο τοῦ κύκλου καὶ τὸν πέρασε στὸ μεσαῖο ξενόκουμπο τοῦ πονκάμισού του, στὸ στήθος. Φόρεσε τὸ γελέκο του, ντύθηκε, κανονίζοντας ὥστε νὰ φαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς τομεῖς, σὰ νὰ φοροῦσε τάχα χρωματιστὸ ἐπιστήθιο. Καὶ βγήκε. Τὴν ὥρα κείνη τὰ κοριτσόπουλα τῆς γειτονιάς του ἦταν στὶς πόρτες, στὰ μπαλκόνια. Ὁ Βαγγελάκης πέρασε καμαρωτός, σοβαρός. Ἐστηριψε στὴ γωνία τοῦ δρόμου, κ' ἐκεῖ κρυφά, γύρισε τὸν ἐφτὰχρωμο κύκλο. Τὸ ἐπιστήθιο γίνηκε κόκκινο τώρα. Ξαναπέρασε. «— Μπᾶ! πότε κιόλας ἄλλαξε πονκάμισο ὁ Βαγγελάκης;» ἀπόρησαν τὰ κορίτσια. Μὰ ἡ ἀπορία τους γίνηκε μεγαλύτερη, ὅταν, στὸ τρίτο πέρασμά του ὁ Βαγγελάκης φοροῦσε κίτρινο πονκάμισο, καὶ στὸ τέταρτο πράσινο, καὶ στὸ πέμπτο πορτοκαλλί!... Κι' ὁ Βαγγελάκης χαμογελοῦσε,

περήφανος γιά τὸ κατόρθωμά του. « — Ποιά θὰ πάρης, Βαγγελάκη; ποιά θὰ πάρης; ». « — Δὲν παντρεύουμαι γῶ, δὲν προξενεύουμαι! » ἔλεγε καὶ μάκραινε στὸ βάθος τοῦ δρόμου, τραγουδῶντας :

Χάνος εἶμαι χάνουμαι
Πέρα εἶμαι πιάνουμαι,
Γύλλος εἶμαι καὶ γελῶ
Καὶ τὸ δόλωμα χαλῶ!

Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο γελοῦσαν τὰ κορίτσια τ' Ἀναπλιοῦ. Μὰ σὰν ἄρχισαν τ' ἀνώνυμα κι' ὁ Βαγγελάκης, μ' ὄλο τὸ ξύλο πὸ ἐφαγε στὰ κρυφά, ἓνα - δυὸ φορές, ἀπὸ τ' ἀγαναχτισμένα ἀδέρφια τῶν κοριτσιῶν, δὲν ἔβαλε γνώση καὶ γινότανε πὸ μοχθηρός, οἱ κοπέλλες πάψανε πιά νὰ τὸν πειράζου. « Ὁ σεληνιασμένος περνάει! Ἐμπάτε μέσα! ». Κι' ὁ Τέρμενος περνοῦσε. Δὲν τραγουδοῦσε πιά τὸ εὐθυμο ψαράδικο τραγουδάκι του. Ἐψελνε τροπάρια ἀπὸ τὴ νεκρῶσιμη ἀκολουθία: « — Ἐξέλθωμεν ἐν τοῖς τάφοις καὶ ἴδωμεν διτι γυμνά ὀστέα ὁ ἀνθρωποοοοο... ». « — Φωτιά νὰ σὲ κάψη, γρουσουῆ! » μουρμούριζαν οἱ μαννάδες καὶ σταυροκοπιόντουσαν, σὰν ὅταν ἀκουγαν τὴ νύχτα καμμιὰ κουκουβάγια.

*
* *

Ἔτσι λοιπὸν καὶ τώρα, καθισμένος σταυροπόδι στὸ βράχο, μὲ τὸ καλάμιδι στὸ χέρι, ἔρριχνε τ' ἀγκίστρι του στὰ νερά καὶ σιγομουρμούριζε τὸ θλιβερό του τροπάρι ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος. Ὁ Μίλτος ζάρωσε τὰ φρούδια. « Οὐφ, κακὸ συναπάντημα! » Ἄνοιξε τὸ βῆμα του, ἀνέβηκε τὸν ἀνηφορικὸ δρομάκο, ἔφτασε στὴν Παναγιά τὴν Κατακρυμμένη. Ἦταν ἓνα παλιὸ ξωκλήσάκι, ἑκατοχρονίτικο, χωμένο σὰν ἀητοφωλιά στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ βουνοῦ. Ἀπόξω ἀπ' τὴν ἐκκλησίτσα ἦταν ἓνα ὑπόστεγο μ' ἓνα στενόμακρο πάγκο γιά νὰ ξεκουράζωνται οἱ προσκυνητές. Λίγα σκαλιάκι πὸ κάτω ἓνας μικρούτσικος αὐλόγυρος μ' ἓνα κυπαρίσσι στὴ μέση. Κάτου ἢ θάλασσα, ὁ κόρφος ὁ Ἀργολικὸς διάπлатος πέρα. Ὁ Μίλτος ἔσπρωξε τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησί-

τσας. Δυὸ καντηλάκια καίγανε. Ἄναψε κι' αὐτὸς ἓνα κεράκι. Ἔπειτα βγήκε στὸ ὑπόστεγο, κάθισε στὸν πάγκο, ἔβγαλε τὸ καπέλλο του, τ' ἀκούμπησε πλάγι...

Μοναξιά... Γαλήνη... Ὁ Μίλτος ἀνοίξε τὸ βιβλίο του, βύθισε τὸ πνεῦμα του στὸ φωτερὸ ποτάμι τῆς ποίησης. Διάβασε μερικὲς στροφές καὶ σταμάτησε σὲ μιὰ πού τοῦ-κανε μεγαλύτερη ἐντύπωση. «Ἡ περιήρημη στροφή τοῦ καπνοῦ» μουρμούρισε. «Αὐτὴ θὰν τὴ μεταφράσω». Ἐβγαλε ἓνα τετραδιάκι, κι' ἀκουμπῶντας το στὸ γόνατο, ἄρχισε μὲ τὸ μολύβι του νὰ γράφῃ, νὰ φέρῃ ὅσο μπορούσε πιστότερα τὸ νόημα σὲ Ἑλληνικοὺς στίχους. Σὲ μισὴν ὥρα ἡ μετάφραση ἦταν ἔτοιμη. Σηκώθηκε ἀπότομα. Ἦταν εὐχαριστημένος. Σχεδὸν ἄθελα, χωρὶς νὰ τὸ πολυκαταλάβῃ, κατέβηκε τὰ λίγα σκαλοπάτια στὸν ἀνλόγυρο πού ἦταν ἀποκάτου καὶ στάθηκε κοιτάζοντας τὴ θάλασσα. Ἀπὸ τ' ἀντικρυνὸ περιγιάλι τοῦ Κυβεριοῦ ἀνέβαινε ἄριος καπνὸς πού φιδωγλιστροῦσε δλόρδος. Οἱ ψαράδες εἶχαν ἀνάψει φωτιά. «Κοίτα σύμπτωση!» σκέφθηκε ὁ ποιητής, κι' ἄρχισε ν' ἀπαγγέλλῃ τὴ μεταφρασμένη στροφή :

Ἦ, εὐὸ τοῦ αἰθέρος σύντροφε, ἀδιάφορε καπνέ,
λέω πὼς σοῦ μοιάζω λίγο :
Εἶν' ἡ ζωὴ σου μιὰς στιγμῆς, ἀφανισμένη ἐμέ,
Μ' ἀπ' τὴ φωτιάν, ὅπως ἐσύ, κινάω ἀργά νὰ φύγω !
Ἔ, γιὰ νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ γόνατά του ἄς λυώνῃ
καὶ στάχτη ὄλο ἄς μαζώνῃ.
Ἔμεῖς οἱ δυὸ ἀσυγκίνητοι, καπ' ἐ μου, ἄς ἀνεβοῦμε
ψηλά ν' ἀφανιστοῦμε !

Ἔμεινε ἔτσι γιὰ κάμποσιν ὥρα. Ἔπειτα κατέβηκε στὸν καμπυλωτὸ δρομᾶκο κι' ἐξακολουθοῦσε νὰ πηγαίνει ἀργά. Ἡ σκέψη του ἦταν ἐπίμονα καρφωμένη σὲ κάποιον στίχο πού δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσε... Ὁ περιφερικὸς δρόμος τράβαγε πέρα ἀπ' τὴν ἐκκλησίτσα, περνῶντας μὲς ἀπὸ ἓνα μικρὸ τοῦννελ σκαμμένο στὸ βουνό. Ὁ Μίλτος ἔφτασε κάτω ἀπὸ τὸ Παλαμῆδι, κι' ὕστερα πρὸ πέρα ὡς τὴ Βαυαρέζικη Σπηλιά. Ἄξαφνα στάθηκε ἀπότομα : «Βρέ ! εἶπε τὸ βιβλίο μου ! Ἐξάσα τὸ βιβλίο μου !». Ἦταν ἀλήθεια. Στὴν

ἀφρημαΐδα του, ὁ νέος ποιητὴς εἶχε παρατήσει τὶς «Στροφές» ἀπάνου σὶνόν πάγκο.

Γρήγορα ξαναπῆρε τὸ δρόμο. Λαχανιάζοντας, ἔφτασε κάτου ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι. Μὰ τὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε ἀπάνου, πέντε μέτρα ψηλά, ὀμιλίες. Καὶ πρὶν προφτάσῃ νὰ δείξῃ τὴν παρουσία του, μιὰ γυναικεία φωνή, καθαρὴ, ἀσημένια, σηκώθηκε ἀπαγγέλλοντας σίχους—τοὺς ἴδιους σίχους:

Compagne de l'éther, indolente fumée
Je te ressemble un peu . . .

Ὁ Μίλτος κοντοστάθηκε . . . Τί ἦταν αὐτό; Πῆρε ἀναπνοή κι' ἀνέβηκε. Βρέθηκε ἀντικρὺ σὲ δυὸ κορίτσια. Ὁ Μίλτος τὶς γνώρισε ἀμέσως. Ἦταν ἡ Μπέλλα, μὲ τὴ δασκάλα τῆς τῆς Γαλλίδα. Ἡ Μπέλλα, ἡ ὀμορφότερη, ἡ εὐγενικότερη κοπέλλα τοῦ τόπου. Δὲν τὴ λάτρευε μόνο ὁ πατέρας τῆς, πλούσιος καπνέμπορας. Ὅλος ὁ κόσμος τὴν καμάρωνε. Σὰν ἔβγαινε σὶνόν περίπατο, ἀσπροντυμένη, μὲ τὴ λυγερή τῆς κορμοστασιά, μὲ τὸ κουκλένιο τῆς πρόσωπο, μὲ τὸν ἀέρα τῆς ἀρχοντιᾶς— ἴδιος κρίνος ποὺ σαλεύει ἀπάνου σὶνόν ψηλὸ στελέχι του— τὰ μάτια τὴν ἀκολουθοῦσαν σὰν περαστικὸ θᾶμα. Οἱ καρδιὲς τῶν νέων χτυποῦσαν δυνατά, μὰ οἱ καρδιὲς τῶν ἄλλων κοριτσιῶν δὲν ἐξήλεван. Γιατὶ ἡ Μπέλλα εἶχε θησαυροὺς καλωσύνης μέσα τῆς, κι' ἔνα καταδεχτικὸ χαμόγελο ποὺ ξαομάτωνε τὴν κακία. Ἦταν αἰσθαντικὸ κορίτσι ἡ Μπέλλα: λιγάκι ρωμαντικὴ, ἀλήθεια, ὅπως τὰ περισσότερα κορίτσια σὶς ἐπαρχίες. Μὰ ἡ μορφωσὴ τῆς κι' ἡ ἀγάπη τῆς στὰ βιβλία εἶχε δώσει ἔνα φωτερό δρόμο σὶνόν πνεῦμα τῆς. Τρία χρόνια εἶχε μείνει σὶς Καλόγριες. Ξαναγυρίζοντας σὶνόν πατέρα τῆς, ἐδῶ κι' ἔνα χρόνο, τοῦ εἶχε ξαναφέρει τὴ χαρά. Ἡ μητέρα τῆς πεθαίνοντας τοῦ τὴν ἄφησε μοναχοπαίδι. Σ' αὐτὴν κρεμότανε ὅλη του ἡ ζωὴ. «Ἡ Μπέλλα μου, ἔλεγε, ὁ θησαυρός μου!» Κι' ἦταν ἀλήθεια ἔνας κοντσέρτο γιὰ φιλανθρωπικὸ σκοπὸ. Ἡ Μπέλλα εἶχε γίνεῃ ἔνα κοντσέρτο γιὰ φιλανθρωπικὸ σκοπὸ. Ἡ Μπέλλα βγγῆνε καὶ τραγούδησε. Ὁ Μίλτος θυμήθηκε τώρα τὸ λευκὸ ὄραμα τῆς ἀλησιμόνητης βραδιάς καὶ τὴν κρουσταλλένια φωνὴ ποὺ ἀντηχοῦσε σὰ θριάμβος . . .

Καὶ τώρα, ὄρθια ἡ Μπέλλα κρατοῦσε τὸ βιβλίον ἀνοιχτό. Ἡ Μαντελέν, ἡ δασκάλα τῆς, καθότανε στὸν πάγκο κ' ἐπλεγε νταντέλλα. Γιὰ δυὸ στιγμῆς, τὰ τρία πρόσωπα κοιτάζονταν χωρὶς νὰ μιλοῦν. Ἡ Μπέλλα ἔκοιψε πρώτη τὴ σιωπὴν. Προχωρῶντας ἓνα βῆμα, ρώτησε :

— Δικό σας τὸ βιβλίον ;

— Μάλιστα, δεσποινίς !

— Τὸ κατάλαβα ἀμέσως, κύριε Καστρίτη. Ποιήματα. Ποιὸς ἄλλος στὸν τόπο μας... Εἴσαστε ὁ ποιητὴς μας !

Ἐὖ Μίλτος ἔκανε μιὰ ὑπόκλιση :

— Εὐχαριστῶ !

Κοιτάχτηκαν στὰ μάτια. Κάποια ταραχὴ ἔπιασε καὶ τοὺς δυό. Ἡ Μπέλλα στρηφογύριζε τὸ βιβλίον στὰ δάχτυλά τῆς μὲ ἀμηχανία. Ἐπειτα εἶπε, κοιτάζοντας τὸν τίτλον :

— Les Stances. Δὲν εἶχα διαβάσει στίχους τοῦ Μωρεάς.

Καὶ ὅμως γίνεται τόσος λόγος τώρα. Εἶναι ἀν βόγκ.

Ἐὖ νέος πῆρε θάρρος.

— ὦ, θριαμβεῖ! Ἐὖ Ζὰν Μωρεάς εἶναι ἀληθινὴ δόξα γιὰ τὴν Ἑλλάδα !

— Καὶ γιὰ τὸ Γκαλλία, μεσιέ! τόνισε ἡ δασκάλα πού ὤς τὴ στιγμὴ ἐκείνη δὲν εἶχε μιλήσει.

— Γιὰ ὅλον τὸν κόσμον, ματμαζέλ, χαμογέλασε ὁ Μίλτος. Ἡ Τέχνη δὲν ἔχει πατρίδα.

— Τί λαμπροὶ στίχοι! ἔκανε ἡ Μπέλλα. Καὶ ἀνοίγοντας τὸ βιβλίον, πρόσθεσε: « Ἐδιάβασα αὐτὴ τὴ στροφὴν ποὺ ἔχετε σημαδέψει μὲ τὸ μολύβι ».

Καθαρά, ἀργά, μ' ἔντονον χρωματισμό, ἡ Μπέλλα ἐπανάλαβε τὸ τραγούδι τοῦ καπνοῦ. Ἐὖ νέος ποιητὴς τὴν ἐκοίταζε θαμπωμένος. Μιὰ ἀνείπωτη εὐτυχία κυρίευσεν τὴν ὑπαρξὴν του. Ἡ φωνὴ τῆς Μπέλλας ἀντηχοῦσε ὡς τὸ ἀκουστικὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. Στὸ τέλος ἡ κόρη εἶπε :

— Πόσο καλύτερος γίνεται κανεὶς ἅμα διαβάξη τέτοια ἀριστουργήματα! Θάπρπε νὰ μεταφρασοῦν οἱ « Στροφές », νὰ τὶς χαρῆ ὅλος ὁ κόσμος.

Κουβέντιασαν λίγο ἀπάνου σ' αὐτό: Δύσκολο πρᾶμα ἡ μετάφραση τοῦ Μωρεάς. Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς ἀξίας

του βρίσκεται στους φραστικούς του τρόπους. "Όπως συμβαίνει και με τὸ Βερλαίν.

— "Έκανα μιὰ προσπάθεια σ' αὐτὴ ἀκριβῶς τὴ στροφὴ, εἶπε δειλὰ ὁ Μίλτος.

— Θὰ ἤμουν εὐτυχὴς νὰ τὴν ἔβλεπα, παρακάλεσε ἡ Μπέλλα.

Εἶχε μιὰν ἀφέλεια ἢ κοπέλλα αὐτὴ! Ὁ Μίλτος νόμιζε πὼς δὲν τὴν κουβέντιαζε πρώτη φορὰ, πὼς χρόνια δλάκερα εἶχε μιλήσει μὲ τὴν ψυχὴ της. Καὶ θαρρετά, ἔβγαλε τὸ τετράδιο καὶ διάβασε τοὺς στίχους.

— Θανμάσια! Τέλεια! φώναξε ἡ Μπέλλα ἐνθουσιασμένη, χτυπώντας τὰ παλαμάκια. Σᾶς συγγαίρω, κύριε Καστρίτη. Καὶ ἀρπάζοντας ζωηρὰ τὸ χέρι του, τᾶσφιξε.

Τὴν ἴδια στιγμή μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ κάτω τραγουδιστὰ :

Χίνος εἶμαι χάνουμαι,
Πέγκα εἶμαι πάνουμαι,
Γύλλος εἶμαι καὶ γελῶ
Καὶ τὸ δόλωμα χαλῶ!

— "ὦ, λὲ φου! μουρμούρισε ἡ Γαλλίδα ζαρώνοντας τὰ φρύδια. Ἡ Μπέλλα ἀνατρίχιασε. Ὁ Μίλτος ἔνοιωσε ἓνα σφίξιμο στὴν καρδιά, σὰν ἀπὸ κακὸ προαίσθημα. . . . Ἦταν ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος. Περνοῦσε μὲ τὸ καλαμίδι του στὸν ὄμο καὶ σηκώνοντας τὸ σφηνωτὸ γενάκι ψηλά, τοὺς κοίταξε μὲ τὰ μαϊμουδίσια μάτια του γιομᾶτα ὑπουλο νόημα.

— Δυστυχισμένος ἄνθρωπος, μουρμούρισε ὁ Μίλτος.

— Κακὴ πληγὴ τοῦ τόπου, πρόσθεσε ἡ Μπέλλα, μού κάνει κακὸ καὶ νὰ τὸν βλέπω.

Κι' ἀλήθεια, μιὰ χλωμάδα εἶχε χυθῆ στὸ πρόσωπό της κι' ἔνοιωσε τὴν ἀνάγκη νὰ καθίσῃ στὸν πάγκο.

— "Άσεγιε-βού, μεσιέ! εἶπε ἡ Γαλλίδα στὸ Μίλτο.

"Ἐκεῖνος ὑπάκουσε πρόθυμα. Μείνανε γιὰ λίγη ὥρα σιωπηλοί. Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει πιά, καὶ τὸ μούχρωμα χυνόταν στὴ θάλασσα. Κατέβαιναν οἱ πρῶτες βραδινὲς σκιές. Ἡ Μαντελὲν ἔκλεισε τὸ ἐργόχερό της στὸ τσαντάκι καὶ

κοίταξε τὴν κυρία τῆς ἐρωτηματικά. Ναί, ἦταν καιρὸς νὰ πηγαίνουν...

Κατηφόρισαν στὸ μονοπάτι. Ὁ Μίλτος τὶς συντρόφειψε λίγα βήματα. Στὸ πρῶτο στρήψιμο στάθηκαν. Ὁ νέος ἐκτάλαβε πὼς ἔπρεπε νὰ τὶς ἀποχαιρετήσῃ. Τότε, τόλμησε νὰ προτείνῃ κάτι:

— Ἄν θέλατε νὰ διαβάσετε τὶς «Stances»; Ἄφου σᾶς ἀρέσουν τόσο...

Καὶ τῆς πρόσφερε τὸ βιβλίο. Ἡ Μπέλλα δίστασε. Μά, χωρὶς νὰ καλοσκεριθῆ, τὸ πήρε.

— Σᾶς εὐχαριστῶ... Σὲ λίγες μέρες θὰ σᾶς τὸ ἐπιστρέψω... ἔδῶ...

— Τὴν Κυριακὴ;

— Τὴν Κυριακὴ ἔρχεται κόσμος... Τὸ Σάββατο.

Δώσανε τὰ χέρια. Οἱ ματιές τους ἀγκαλιάστηκαν. Ἐπειτα ὁ Μίλτος ἔκανε μιὰ βαθειὰ ὑπόκλιση στὴ γκουβερνάντα. Ἐκείνη τοῦ χαμογέλασε προστατευτικά:

— Μπὸν σουάρ, μεσιὲ λὲ ποέτ!

— Μπὸν σουάρ, ματμαζέλ!

Χωρίστηκαν. Ἐκεῖνες ἐπροχώρησαν στὴν πόλη. Ὁ Μίλτος στάθηκε καὶ τὶς κοίταξε πού μακραιναι, ὡς πού χάθηκαν στὸ θαμπὸ φόντο. Ὑστερα, κάθησε σὲ μιὰ πέτρα συλλογισμένος κι' ἔμεινε ἐκεῖ ὡς πού βγήκανε τ' ἄστρο...

* * *

Ἔτσι γεννήθηκε ἡ ἀγάπη τοῦ Μίλτου καὶ τῆς Μπέλλας, μιὰ ἀγάπη ἀγνή σὰν τὴ δροσιά, ἄξια ἄλλου καιροῦ... Τὸ Σαββάτο συναντήθηκαν πάλι στὸ ξωκλήσι τῆς βουνοπλαγιάς. Καὶ μίλησαν δυὸ δλάκερες ὥρες τώρα. Εἶπαν πολλά... Ἡ Γαλλίδα εἶχε ἀρχίσει ν' ἀνησυχῆ, μὰ ἡ ἀφοσίωσή της ἦταν τόση πού δὲ μπορούσε ν' ἀντισταθῆ στὴν ἀγαπημένη της κυρία.

— Δὲ μπορῶ νὰ μὴ τὸν βλέπω! τῆς ἐδήλωσε ἡ Μπέλλα. Τὸν ἀγαπῶ! τὸν ἀγαπῶ! Εἶναι ἡ ζωὴ μου!

Κι' ἔπεσε μὲ δάκρυα στὴν ἀγκαλιά της. Στὴν ἀρχὴ

ἡ Μαντελὲν ἔφερεν κάποιες ἀντιρρήσεις, μὰ στὸ τέλος παραδεχότανε νὰ συντροφεύη τὴν κυρία της. Ὑστερα ἄλλαξαν τόπο συναντήσεων. Ὁ φόβος μὴν ἴδουν τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ κόκκινο γενάκι, ποὺ ἔκανε τόσο κακὸ στὴ Μπέλλα, τοὺς ἀνάγκασε νὰ πηγαίνουν ἄλλοῦ. Μισὴ ὥρα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη βρίσκεται ἓνα ἄλλο ξωκλήσι, οἱ Ἅγιοι Πάντες, στὴν κορφὴ ἑνὸς λόφου, λίγο δεξιότερα ἀπὸ τὸ δρόμο ποὺ φέρνει στὸ νεκροταφεῖο. Ὅταν περνοῦσε καμμιά κηδεῖα, ἀνέβαινε στὸ λόφο κάποιος καὶ χτυποῦσε τὴν καμπάνα γιὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ νεκροθάφτη.

Ἐκεῖ βλέπονταν τώρα, μακριὰ ἀπὸ κάθε κακὸ συναπάντημα. Ἐκεῖ ἀνοίγαν τὶς καρδιές τους οἱ δυὸ ἐρωτημένοι. Ἡ Γαλλίδα συντρόφευε πάντα τὴν κυρία της, κι' ἔπειτα τραβιότανε σὲ μιὰν ἄκρη μὲ τὸ ἐργόχερό της, ἀναστενάζοντας. «Ποῦ θὰ βγῆ τοῦτο; συλλογιζόντανε, ποὺ θὰ βγῆ; Ἄν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας τῆς Μπέλλας;... Ἔ, λοιπὸν ἄς τὴ διώξῃ, ἄς τὴ σκοτώσῃ! Αὐτὴ λάτρεινε τὴν κυρία της. «Κι' ἔπειτα τί, μεσιέ;... Ἔτσι εἶναι ἡ νιοτή! Οὐμηθῆτε λιγάκι κι' ἐσεῖς... στὸν καιρὸ σας, βέβαια...». Αὐτὰ θὰν τοῦλεγε.

Ἐνα ἀπόγεμα, τὴν ὥρα ποὺ οἱ δυὸ ἐρωτημένοι καθόντουσαν στὸ πεζοῦλι τῆς ἐκκλησιᾶς κρατούμενοι ἀπὸ τὰ χέρια καὶ μιλοῦσαν ἤσυχα γιὰ τὴν εὐτυχία ποὺ δίνει ἡ ἀγάπη, ἡ γκουβερνάντα ἔτρεξε κοντὰ τους ταρραγμένη.

— Ἔρχετ' ὁ τρελλός! ὁ τρελλός!

Καὶ νὰ! φανερώθηκε ὁ Τέρμενος. Λαχανιάζοντας, ἔτρεξε στὸ καμπαναριό, ἔλυσε τὸ σκοινὶ κι' ἄρχισε νὰ βαρῆ τὴν καμπάνα. Μιὰ κηδεῖα περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο... Ὑστερα ὁ Βαγγέλης σφουγγίσε τὸν ἰδρώτα του, κοίταξε μὲ μοχθηρὸ χαμόγελο τὶς δυὸ γυναῖκες καὶ τὸ Μίλιο ποὺ εἶχαν κτερινίσει κι' ἔφυγε τρέχοντας νὰ ξανασιμῆσῃ τὴν κηδεῖα.

Τὴν ἄλλη μέρα φουρτούνα σηκώθηκε στὸ σπίτι τῆς Μπέλλας. Ὁ πατέρας της εἶχε λάβει ἓνα ἀνώνυμο. Ὁ Βαγγελάκης εἶχε κάνει τὸ θάμα του. Ὁ κύριος Δοράνης πῆρε τὴ γκουβερνάντα στὸ γραφεῖο του, κλείδωσε τὴν πόρτα καὶ τὴν ἀνάγκασε νὰ τοῦ τὰ πῆ ὅλα. Ὅταν ἡ Μπέλλα εἶδε τὴ

φιλενάδα της κλαμένη, τὴν ἔπιασε μιὰ θανάσιμη λύπη. Κι' ἅμα ὁ πατέρας της, μπαίνοντας μέσα τῆς εἶπε τὸν πρῶτο σκληρὸ λόγο, ἡ ὄψη της πάνιασε, καὶ χάνοντας τὸ θάρρος της λιγοθύμησε. Τότε κι' ὁ Δοράνης, πού λάτρευε τὴ μοναχοκόρη του, τᾶχασε. Κι' ἅμα ὁ γιατρός, πού τὸν φέρανε βιαστικά ἀπὸ τὸ γειτονικὸ φαρμακεῖο, τοῦ εἶπε πὼς «ἡ κόρη δὲν πρέπει νὰ ὑφίσταται συγκινήσεις, γιατί ἡ καρδιά της εἶναι ἀδύνατη», ὁ Δογάνης κέρωσε. Μὰ ὡς τόσο ἡ περηφάνεια του δὲ δεχότανε συμβιβασμούς. Αὐτὸ τοῦ λειπε τώρα! Ἡ κόρη του μ' ἓνα φτωχόπαιδο ἔκεῖ... Ἄ, ὄλα κι' ὄλα!... Ἔπειτα, αἴσθημα εἶναι, θὰ περάσῃ... Ἐνα ταξιδάκι στὴν Ἀθήνα, διασκεδάσεις, μόδες... Κι' ὁ καπνέμπορας τὰ κανόνισε μὲ τὸ νοικοκυριστικὸ μυαλό του ὄλα, μὲ τὴν εὐκολία πού κατὰστρωνε τοὺς λογαριασμούς του. Στὸ μεταξὺ ἐδήλωσε ὅτι ἀπαγορεύει τοὺς περιπάτους. Ἡ Μπέλλα θᾶβγαινε ἔξω πάντα μαζί του. Μὰ ἡ Μπέλλα, κόρη τοῦ πατέρα της, ἀπάντησε μὲ τὴν ἴδια περηφάνεια πὼς προτιμοῦσε νὰ κλειστῆι στὸ σπίτι...

* * *

Ἀρρώστησε ἡ Μπέλλα. Κινδύνεψε. Κι' ὁ Μίλτος, πού τὰ μάθαινε ὄλα ἀπὸ τὴ Μαντελέν, μὲ χίλιες τρεμοῦλες, πήγαινε νὰ τρελλαθῆ. Ὅλη τὴ μέρα τὴν περνοῦσε καρτερῶντας νὰ πέσῃ τὸ σκοτάδι. Καὶ τότε διάβαινε κάτω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς ἀγαπημένης του, σιγά, προφυλαχτικά.

Ἦταν ὀλάκερο παλάτι τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Δοράνη, τρίπατο, μαρμαρόχτιστο, λίγο παραπάνου ἀπὸ τὸ γιολό. Ἡ φάτσα του ἔβλεπε στὴν πλατεῖα, μὰ ἡ κάμαρα τῆς Μπέλλας εἶχε τὰ παράθυρα σ' ἓνα λοξό, στενὸ δρομάκο, δυτικά, πού δὲν εἶχε σπίτια, παρὰ ἓνα-δυὸ ἀργαστήρια κι' ἓνα οἰκόπεδο μανθρωμένο, γιομάτο ξεράγκαθα. Τὴ νύχτα, πού σφαλοῦσαν τὰ μαγαζάκια, ὁ δρομάκος ἦταν ἔρημος· κι' ὁ Μίλτος μπορούσε νὰ στέκη καὶ νὰ κοιτάζῃ τὰ παράθυρα τῆς Μπέλλας, στὸ δεύτερο πάτωμα, φωτισμένα. Πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια κεῖνα ἦταν ὄλη του ἡ ζωή. Ἔστεκε κάτου, μὲς στὸ σκο-

τάδι, ὄρες δλάκερες κι ἡ ψυχὴ του ἔπινε τὸ φῶς μὲ τὴ λαχτάρα τοῦ νυχτολούλουδου ποὺ ρουφᾷ τὴ φεγγαρίσια λάμψη...

Ἐνα βράδυ, εἶδε τὸ μπερντεδάκι νὰ σαλεύη, νὰ παραμεριζῆ. Καὶ πίσω ἀπὸ τὸ τζάμι ξεχώρισε ἕνα κεφάλι. Ἡ καρδιά του σφυροχτύπησε. Ἦταν ἡ Μπέλλα! Ἡ Μπέλλι! Ὁ Μίλτος σήκωσε τὸ χέρι καὶ τὸ σάλεψε στὸν ἀέρα χαιρτώντας. Τριξίμο ἀκούστηκε. Τὸ τζάμι ἀνοιξε, τὸ κειράλι πρόβαλε καὶ μιὰ φωνίτσα κατέβηκε, βελουδένια, ἀπαλὴ, σὰν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τῶν ἀγγέλων.

— Μίλτο, στάσου, περσίμενε!... Κατεβαίνω!...

Κατεβαίνει; Ποῦ; Τι θέλει νὰ κάνη τώρα τὸ ἀσυλλόγιστο κορίτσι; σκέφτηκε ὁ Μίλτος. Μὰ πρὶν προφτάσῃ νὰ τῆς πῆ «ὄχι», τὸ τζάμι κλείστηκε.

Στὸ ἰσόγειο τοῦ μεγάλου σπιτιοῦ ἦταν μιὰ κάμαρα ποὺ ἐχρησίμευε γιὰ νὰ βάζουν κάποια παλιά, ἀχρηστοὰ πιά, ἐπιπλα. Τὸ παράθυρο τῆς κάμαρας αὐτῆς ἦταν ὡς ἕνα μέτρο ἀπὸ τὴ γῆ κι εἶχε σιδερένια κάγκελλα. Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελλα ἐκεῖνα, μὲς ἀπὸ τὸ σκοτάδι, ὁ Μίλτος ἀκουσε πάλι νὰ βγαίη ἡ βελουδένια φωνίτσα τῆς κόρης.

— Καλησπέρα, Μίλτο!

— Ἀγάπη μου!

Πέρασε τὸ ἕνα χέρι της ἀπὸ ἕνα τετραγωνάκι, ὕστερα τ' ἄλλο. Ὁ νέος πῆρε τὰ δυὸ χεράκια, τᾶσφιξε, τὰ γιόμισε φιλιὰ. Ἡ νύχτα ἦταν ἀφέγγαση καὶ τοὺς προσιάτρευε εἶπαν... πόσα δὲν εἶπαν ἐκείνη τὴ βραδιά οἱ δυὸ ἐρωτημένες καρδιές... Καὶ πρὶν χωριστοῦν, κάνανε μιὰ συμφωνία: Ὁ Μίλτος θάρχειται κάθε βράδυ, περασμένα μεσάνυχτα, μὰ γιὰ νὰ μὴν ἀκαρτεροῦ στὸ δρόμο, ἡ Μπέλλα θὰ βάλῃ σὲ ἐνέργεια τὸν τηλέγραφο.

— Τὸν τηλέγραφο; ρώτησε μὴ καταλαβαίνοντας ὁ νέος.

Ἡ Μπέλλα κουδούνισε τὸ ἀσημένιο της γέλιο.

— Θὰ δένω στὸ χέρι μου τὴν ἄκρη μιᾶς κλωστῆς, ἐξήγησε μὲ κοριτσιίστικη πονηρία, καὶ θὰ ρίχνω τὸ κουβαράκι κάτω. Στὸ μεταξὺ θὰ διαβάζω ἕνα βιβλίο καὶ θὰ περιμένω τὸν ἱππότη μου. Ἐσὺ θάρχεισαι, θὰ τραβᾷς τὴν κλωστή

καὶ θὰ παίρνω εἶδησι νὰ κατεβαίνω... Πρόσεχε μόνο νᾶναι ἔρημος ὁ δρόμος!

Ὁ Μίλτος βρῆκε λίγο ἐπικίνδυνο τὸ παιχνίδι, μὰ ἡ τόλμη τῆς κόρης τοῦβγαλε τοὺς δισταγμούς. Μίλησαν ἀκόμη λίγο... Σὲ μιὰ στιγμή ξαφνιάστηκαν. Κάποιος κούφιος θόρυβος ἀκούστηκε στὸ βάθος τοῦ λοξοῦ δρόμου.

— Φύγε, Μπέλλα! σφύριξε ὁ Μίλτος.

— Αὐριο... ὅπως εἶπαμε! ἀπάντησε σιγὰ ἡ κόρη καὶ χάθηκε, ἀνέβηκε στὴν κάμαρά της.

Ὁ νέος προχώρησε λίγα βήματα καὶ στάθηκε. Δὲν ἦταν κανεὶς. Κι' ὅμως εἶχε ἀκούσει περπατησιά! Κοίταξε ἀπάνου, κάτω, γύρω. Ψυχὴ γεννητὴ. Περνώντας μπροστὰ ἀπὸ τὸ οἰκόπεδο, στάθηκε καὶ κοίταξε ἀπάνου ἀπ' τὴ χαμηλὴ μάντρα, τὴ μισογκρεμισμένη. Στὸ ἀντιφέγγισμα τῶν ἀστρων κάτι θὰ μπορούσε νὰ ξεχωρίση. Μά, τίποτα. Ἐρημιὰ... Περύεργο, σκέφτηκε ὁ Μίλτος καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπῆτι του μὲ τὴν ψυχὴ γιομάτη ἀπὸ κάποιον ἀόριστο φόβο...

*
* *

Κάθε βράδυ, περασμένα μεσάνυχτα, ὁ Μίλτος ζύγωνε προφυλαχτικὰ στὸ σιδερόφραχτο παραθυράκι, ἔψαχνε στὸ χῶμα, ἔρριζα στὸν τοῖχο. Τὸ κουβαράκι ἦταν ἐκεῖ. Τραβοῦσε μιὰ - δυό - τρεῖς. Τὸ μπερτεδάκι σάλευε ψηλά. Τὸ κεφάλι τῆς Μπέλλας γραφότανε μέσα στὸ φωτεινὸ τελάρο. Ὑστερα ἀπὸ λίγες στιγμές, μέσα στὴ σκοτεινὴ ἰσόγεια κάμαρα, μαντεύονταν τὸ θροῖσμα τῆς ρόμπας, τὸ προσωπάκι τῆς κόρης ἀκουμποῦσε στὰ σίδηρα καὶ τὰ χεράκια της περνοῦσαν σὰ δυό περιστέρια ἀπὸ τὴ φωλιά τους γιὰ νὰ βροῦν τὰ χεῖλη τοῦ Μίλτου. Κι' ὕστερα ἄρχιζαν τὰ γλυκόλογα, κατάστρωναν τὰ σχέδιά τους, τὰ ὄνειρα, παραδίνονταν στὸ τριανταφυλλένιο ποτάμι τοῦ πάθους. « — Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ!» τῆς ἔλεγε ὁ Μίλτος. Καὶ ἡ Μπέλλα γινότανε ὁ ἀντίλαλος τῆς γλυκειᾶς ὁμολογίας: «Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ!...»

Ἔτσι πέρασαν κάμποσες νύχτες. Ἐνα βράδυ, ἡ Μπέλλα ἔνοιωθε τὸν ἑαυτὸ της λιγάκι ἀδιάθετο: Μιὰ ἀνησυχία, ποὺ

Ήταν πιό πολὺ σωματική, ἓνα τρεμούλιασμα τῆς καρδιάς πού χτυποῦσε ἀπὼς ἀκανόνιστα, μιὰ ἀνεξήγητη κούραση στὰ μέλη. Τράβηξε τὴν πολυθρόνα κοντὰ στὸ παράθυρο, ἔδωσε τὴν κόκκινη κλωστή γύρω ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦ χειριοῦ της, κι' ἄφησε τὸ κουβαράκι νὰ γλιστρήσῃ μαλακὰ ὡς τὴ γῆς. Ἐξω ὁ δρόμος ἦταν κατασκότεινος. Ἀπὸ μακριὰ ἔρχόταν ἓνα βουΐσμα, σὰ νὰ χτυποῦσαν ἐπικήμερα τύμπανα. Ἦταν τὸ μούγγρισμα τῆς θάλασσας στὰ μουράγια. Μὰ ὡς τόσο ὁ ἀέρας ἦταν πνιγερός κι' ἀπὸ τὸ χῶμα, πού τῶχε κάψει ὅλη τὴ μέρα τὸ λιοπύρι, ἀνέβαινε μιὰ κουφόβραση. Ἡ Μπέλλα ἄφησε τὰ τζάμια μισανοιχτά, ξαπλώθηκε στὴν πολυθρόνα κι' ἄνοιξε ἓνα Γαλλικὸ ρομάντζο. Διάβασε κάμποσα φύλλα: «Οὐφ, τί κοινοτοπίες!» μουρμούρισε. Ἄφησε τὸ βιβλίον νὰ πέσῃ στὰ γόνατά της, τὸ κεφάλι της ἔγειρε στὴ ράχη τῆς πολυθρόνας, κι' ἔτσι τὴν πῆρε ὁ ὕπνος...

Ἄξαφνα τινάχτηκε. Τὸ ἀριστερὸ χέρι της σπαρτάριζε ἀπὸ τὸ τράβηγμα τῆς γερῆς κλωστῆς. «Ὁ Μίλτος!» μουρμούρισε. «Μὰ γιατί τραβάει ἔτσι βιαστικά; Κἄτι θὰ τρέξῃ καὶ μὲ καλεῖ γρήγορα!»

Στὴ βιάση της νὰ προφτάσῃ, στὴ σαστισμάρα της, ἡ Μπέλλα τράβηξε ἀπάνω τὴν κλωστή ἀπότομα, τύλιξε λίγη, μιὰ - δυὸ βόλτες γύρω στὸ χέρι, ἔκοψε τὴν ἄλλη κι' ἔτρεξε στὴ σκάλα, γλιστρήσε κάτου στὸ ἰσόγειο. Ἄμα ἔφτασε ἐκεῖ, πέρασε τὰ χέρια της ἀπὸ τὰ κάγκελλα:

— Καλησπέρα, Μίλτο!

Δὲν ἀπάντησε κανεὶς. Δυὸ χέρια ἄρπαξαν μ' ὀρμὴ τὰ δικά της καὶ τὴν τράβηξαν τόσο δυνατὰ πού τὸ μέτωπό της χτύπησε στὰ σίδηρα μιὰ φάτσα μὲ γένεια, δυὸ μάτια ἀστραφτερὰ καρφώθηκαν στὰ δικά της, ἓνα καφτερὸ χνώτο φύσηξε στὸ πρόσωπό της καὶ μιὰ φωνὴ ζωώδικη, γιομάτη λαγνεῖα μούγγρισε:

— Μμμ... πουλάκι μου! Δὸς μου ἓνα φιλὶ καὶ μένα!
Ἔνα φιλάκι!...

Καὶ τὰ πυρωμένα χεῖλη τοῦ τρελλοῦ ζητοῦσαν τὰ χεῖλη τῆς κόρης.

— ὦχ! στέναξε ἡ Μπέλλα καὶ λύγισε πίσω, τὰ γόνατά της λύθησαν καὶ τὸ βάρος τοῦ κορμιοῦ της τὴν ἔφερενε κάτω. Ὁ Τέρμενος τράβηξε πάλι τὰ χέρια, κατάλαβε πὼς τὸ κεφάλι τῆς κόρης ἔγερνε στὸ στήθος καὶ τὴν ἄφησε. Τὸ κορμὶ τῆς πεθαμένης κυλίστηκε στὶς πλάκες, βρόντηξε μέσα στὴ νυχτερινὴ μουγγάδα.

Ὁ Βαγγέλης ὁ Τέρμενος ἔμεινε γιὰ μιὰ στιγμή μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό: «Μπά!». Ὑστερα σήκωσε τὸ γυαλὸν του, κατέβασε τὸ γῦρο τοῦ καπέλλου του ὡς τὰ μάτια καὶ χώνεψε γρήγορα μὲς στὸ σκοτάδι, χάθηκε στὰ καλντιρίμια.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΦΝΗΣ

